

अभियान

ABHIYAN WEEKLY साप्ताहिक

abhiyan.weekly@yahoo.com

वर्ष : ३५ / अंक : २८ / २०७४ फागुन ११ गते शुक्रबार / 23 Feb., 2018 / मूल्य रु. १०/-

अभियान साप्ताहिक वेबसाइट पनि
www.abhiyanweekly.com

मज्जी बने महान्यायाधिवक्ता

काठमाडौं। पूर्वमन्त्री अग्नि खरेल महान्यायाधिवक्ता बनेका छन्। पार्टीले सबैलाई मन्त्री बनाउन नसक्ने भएपछि भाग पुन्याउन गरिएको व्यवस्थाअनुसार अग्नि खरेलले महान्यायाधिवक्ताको जागीर खान हुँच कि हुन्? एमालेमा यो निष्ठा र नैतिकता बाँकी रहेन। कागुन ८ मा राष्ट्रपति विद्यावेदी भण्डारीले भाषा गौरादह-३ का विष्ट अधिवक्ता अनिप्रसाद खरेललाई नेपालको महान्यायाधिवक्तामा नियुक्त गरेकी हुन्। प्रधानमन्त्रीको सिफारिसशमा नेपालको संविधानको धारा, १५७ को उपधारा, २ उक्त पदमा नियुक्ति गरिएको राष्ट्रपतिको कार्यालयले जनाएको छ। यिनले पूर्व महान्यायाधिवक्ता रमण श्रेष्ठले सुख गरेको काम गर्नुपर्नेछ। त्यो काम भनेको जनयुद्धकालीन सम्पूर्ण मुद्दालाई मेलमिलापका माध्यमबाट ढुङ्गाउनु हुनुच।

द्वौ पार्टी आ-आफ्नै अडानमा

काठमाडौं। पार्टी ने एकीकरण गर्न भनेर गत असोज १७ गते नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले सहमति गरेका थिए। त्यही सहमति अनुसार उनीहरू संयुक्त रूपमा प्रदेशसभा, प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभाको निर्वाचनमा एका हुनाले उनीहरूले संसदमा बहुमत समेत ल्याएका छन्। सात प्रदेशमध्ये ६ वटा प्रदेशमा वाम गठबन्धनको सरकार समेत निर्माण भएको छ भने प्रदेश नं. २ मा भने संघीय समाजवादी फोरम र राष्ट्रिय जनता पार्टीले संयुक्त सरकार निर्माण गरेका छन्।

संघीय संसदमा बहुमत प्राप्त गरेपछि नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली प्रधानमन्त्री नियुक्त भएपनि

>>> बाँकी ८ पेजमा

भारतीय नागरिक माओवादी सांसद

काठमाडौं। भारतीय नागरिक सुरेशचन्द्र दासले सांसद जितेपछि काग्रेस उफिन थालेको छ। यद्यपि यिनका बाजे काग्रेसका संसद्यापक सदस्य थिए, यिनले पनि पहिले पहिले काग्रेसके तर्फबाट चुनाव जितेका हुन्। यसपटक काग्रेसले टिकट नदिएपछि यिनी माओवादी प्रवेश गरेका चुनाव जिते।

अहिले यिनको नाम भारतीय मतदाता सूचीमा, भारतीय रासनकार्डमा देखियो र प्रमाणसहित काग्रेसका रामहरि खतिवडाले कारबाही माँग गरेका छन्। उनको

>>> बाँकी ८ पेजमा

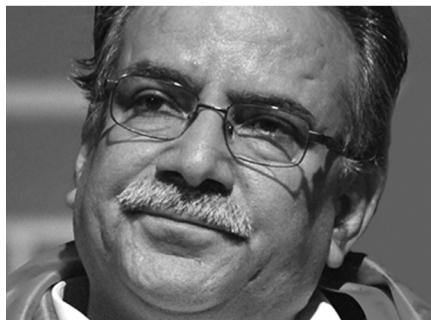
राष्ट्रपतिविरुद्ध खनियो कांग्रेस

काठमाडौं। संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल नेपाली कांग्रेसले राष्ट्रिय सभाका लागि तीन सदस्यको मनोनयनमा राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले संविधान उल्लंघन गरेको आरोप लगाएको छ। उसले अधिलो सरकारको निर्णयमा उल्टायाउने मन्त्रिपरिषद्को निर्णयको समेत विरोध गरेको छ। कांग्रेसले राष्ट्रपतिलाई संविधानको पालक र संरक्षक रहेको भन्दै स्वयम राष्ट्रपतिबाट संविधानको उल्लंघन हुनु दुखलाग्दै विषय समेत भएको बताएको छ।

तत्कालिन प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले करिब दुई हप्ता अगाडि राष्ट्रियसभामा मनोनयनका लागि गरेको सिफारिसलाई अध्ययनका लागि भन्दै होल्डमा राष्ट्रपतिले राखेर मनोनयन गरेको थिएनन्। केपी ओली नेतृत्वको नयाँ सरकारले मंगलबार नेकपा एमाले समर्थक दुई र माओवादी केन्द्र

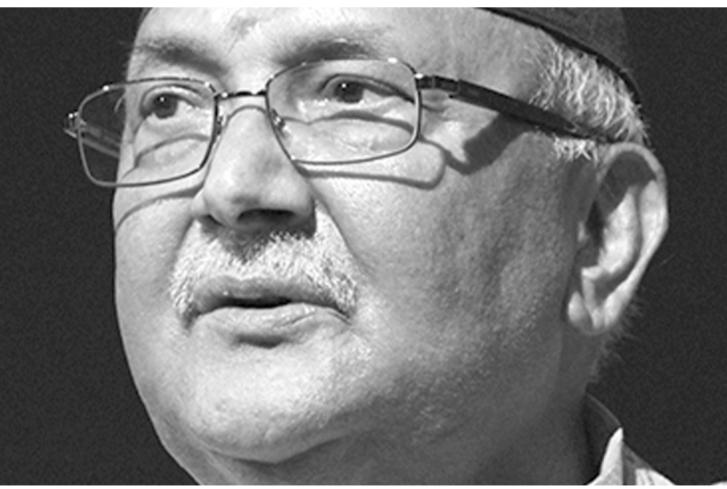
दाहालको बोली फेरियो

काठमाडौं। केही दिन पहिला अर्थात फागुन ७ गते मध्यरातमा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीय पार्टी एकीकरण गर्ने सहमति भएको छ। दुई दल बीच ७ बुँदे सहमति भएपछि अब पार्टी एकीकरण हुने प्राय निश्चित जरूरी भएको छ। सहमतिमा एकीकृत महानियेत्तर नभएसम्भव कारबाहीले भएको नेताहरूले बताइरहेका बेला

अहिले नेपालको राजनीति, एमाले र माओवादी केन्द्रीयबीचको एकता भएर बनेको नयाँ पार्टी नेपाल कम्पनीट पार्टीका बारेमा भर्खरै गठन भएको केपी ओली नेतृत्वको वाम गठबन्धनको सरकारले अधिलो देउवा सरकारले राष्ट्रिय सभामा नियुक्तिका लागि सिफारिस गरेका तीन जना गोपाल बस्नेत, कृष्णप्रसाद पौडेल र चौदानी जाशीको नामलाई उल्टाउँदै भाषाका डायुवराज खतिवडा, मोरडकी मिना पौडेल राई र सक्वानपुरका रामनारायण विडारीलाई सिफारिस गरे लगतै राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले राष्ट्रिय सभामा नियुक्त

विस्तार गर्ने कार्य भने निकै चुनौतीपूर्ण देखिएको छ। संविधान अनुसार केन्द्रमा मन्त्रीहरूको संख्या २५ मात्र

हुनुपर्ने सम्बैद्यनिक व्यवस्था रहेको र मन्त्री हुनेहरूको संख्यामा वृद्धि भएको हुनाले मन्त्रिपरिषद् विस्तारमा ढिलाई

भएको छ। मन्त्री बन्नेहरू धेरै आकाशी रहेका हुनाले त्यसलाई व्यवस्थापन गर्न ओलीलाई कठिन परेको छ। नेकपा एमालेपत्रै पनि विभिन्न गुरु उपगुरु रहेका हुनाले सबै गुटको प्रतिनिधि गराउनपर्ने बाध्यता ओलीलाई रहेको छ। माओवादी केन्द्रभित्र पनि त्यसै अवस्था रहेको छ। पार्टी नै एकीकरण हुने सहमति भइसकेपछि एमाले र माओवादी केन्द्र नभनि सक्षम व्यक्तिलाई संरक्षण गर्नुपर्ने बाध्यता माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमान दाहाल र एमाले अध्यक्ष केपी ओलीलाई समेत रहेको छ। एमालेका विष्ट नेताहरू भलनाथ खनाल र माधव नेपाल पक्षका नेताहरूलाई समेत मन्त्री बनाउनपर्ने बाध्यता ओलीलाई रहेको हुनाले मन्त्रिपरिषद्को विस्तारमा नै >>> बाँकी ८ पेजमा

समर्थक एक जना गरि ३ जनाको नाम सिफारिस गरेको थिए। मन्त्रिपरिषद्को निर्णय भएको एक घण्टा नविर्वाचन राष्ट्रपतिले राष्ट्रिय योजना आयोगका पूर्व उपाध्यक्ष एवं पूर्व गर्भनर डा. युवराज खतिवडा पूर्व सांसद रामनारायण विडारी र राष्ट्रिय योजना आयोगकी पूर्व सदस्य विमला (राई) पौडेललाई राष्ट्रियसभा सदस्यमा मनोनित गरेकी थिएन्।

नेपाली काग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले यस विषयमा राष्ट्रपतिको भूमिका शकास्पद देखिएको भन्दै आपत्तिसमेत जनाएका छन्। केपी ओली नेतृत्वको सरकारको सिफारिस तत्काल कार्यान्वयन गरेपछि काग्रेसका प्रवक्ता विश्वप्रकाश शमाले काग्रेस पार्टी कार्यालयमै पत्रकार समेलन गरेर राष्ट्रपतिको भूमिका निष्पक्ष र संविधानसम्बन्ध नभएको आरोप समेत

>>> बाँकी ८ पेजमा

'५० लाख दिन्हाँ भनेका छैनौ'

काठमाडौं। मधेशको विकास र समुद्धिको लागि मधेशमा आन्दोलन भयो। उक्त आन्दोलनमा धेरै व्यक्तिहरू मारिए। मधेशी नेताहरूले आन्दोलनमा सहभागि हुनु मधेशी जनतालाई आग्रह गरे। त्यही आन्दोलनको फलस्वरूप प्रदेश नं. २ मा मधेश केन्द्रित दलहरूले सरकार बनाउन समेत सफल भए। अहिले प्रदेश नं. २ मा संघीय समाजवादी फोरमका उपाध्यक्ष मो लालबाबु राउत मुख्यमन्त्री बनेका छन् भने उनको नेतृत्वमा संघीय समाजवादी फोरम र राष्ट्रिय जनता पार्टीको संयुक्त सरकार बनेको छ। तर मुख्यमन्त्रीले मधेश आन्दोलनमा मारिएको व्यक्तिहरूलाई समर्जनिक रूपमा गरेका थिए। मधेशमा आन्दोलन शिथिल हुन लागेको बेला उनले त्यस्तो घोषणा गरेका थिए। तर अहिले प्रदेश नं. २ मा मधेश केन्द्रित दलहरूकै सरकार निर्माण पश्चात ५० लाख सहयोग दिने घोषणा

सार्वजनिक रूपमा गरेका थिए। मधेशमा आन्दोलन शिथिल हुन लागेको बेला उनले त्यस्तो घोषणा गरेका थिए। तर अहिले प्रदेश नं. २ मा मधेश केन्द्रित दलहरूकै मधेश आन्दोलनमा मारिएको व्यक्तिहरूलाई सार्वजनिक रूपमा गरेका थिए। मधेशमा आन्दोलन शिथिल हुन लागेको बेला उनले त्यस्तो घोषणा गरेका थिए। तर अहिले प्रदेश नं. २ मा मधेश केन्द्रित दलहरूकै >>> बाँकी ८ पेजमा

भरकैलाई जोगाँौ न !

गरेको बारेमा, ...राष्ट्रपति भण्डारीले नयाँ तीन जनालाई नियुक्त गरेकोमा नेपाली काग्रेसले गरेको धोर अपातिका बारेमा, ...र साथै गत फागुन ७ गते (पूर्व)राजाले प्रजातन्त्र दिवसका अवसरमा राजनीतिक बारेमा पनि चर्चापरिचर्चा भझैरहेका छन्। तत्कालको मुद्दा र भर्खरै घटेको घटनाका आधारमा नेपालको राजनीतिक बाजार गर्न गर्दै गर्दै। चर्चा, परिचर्चा पनि सोही अनुसार हुने गर्दै। तर, यस्तो उपलो दजाको राजनीतिक घटनाहरू बाहेक बेलाबहात रुठाएको बाजार गर्न गर्दै। तर पनि केही निश्चित समूह पर्ने हो, तर पनि केही निश्चित चासो राखेको पाइन्न। अब सबैलाई थाहै भएको विद्यादेवी भण्डारीलाई राष्ट्रिय सभामा त्यति चासो राखेको पाइन्न। अब सबैलाई थाहै भएको

हो, त्यो मुद्दालाई नामाकरण गरिएको छ, ग्रेटर नेपाल भनेर। सन १९९६ मार्च ४ मा नेपालका तर्फबाट गजराज मिश्र र चन्द्रशेखर उपाध्यक्ष अनि तत्कालिन भारतमा राजा गरिरहेको ब्रिटिश इन्डियाका तर्फबाट लेफिटनेन्ट कर्जल प्लारिस ब्राड

RAW funded turbulence in Balochistan

Shaukat

WHILE writers in Pakistan are often disparaged by Indians, for their support to Kashmir cause and freedom struggle and myself often receive emails and comments from across the border saying stop poking into Indian matters about Kashmir and focus on Balochistan. I wonder how easy is it to judge while sitting thousands miles away from that particular area and assume people of specific territory are suffering and they are dying to be part of so called secular shining India.

It is so easy to spatter on others without eloquent facts and having knowledge about ground realities. For Kashmir it's not just Pakistan who openly speaks about Indian atrocities in IHK but the worldwide human rights watchdog reports are enough as eye-opener. Kashmir diaspora has not emerged in a day but the decades old violations of human rights and freedom struggle from illegal occupation is strengthening it day by day. However, India who claims itself being a largest democracy is always trying to divert attention of public from its misdeeds. Kudos to media who never lags in exposing evil faces anywhere.

Indian conspiracy on

Balochistan is not a new tale. Often Indians are found creating misleading statements about Balochistan. Recently it was reported that Hind Baloch Forum has been established in India and Pawan Sinha is the president of this forum while Swami Jitedranad Sarswati will assume charge as general secretary. Pawan Sinha is considered as spiritual leader in India while Swami is also a follower of Indian mythology. Last month on June 20, 2017 this forum organized its first seminar on the topic "How Indians can play a role in the freedom struggle in Balochistan"? At a local hotel in Agra, Utter Pardesh India.

From this event it is very much clear that India is now openly supporting separate Balochistan movement by spreading anti Pakistan propaganda on electronic, print and social media. If such seminars continue to practice in future than one can assume that India will use such types of environments in future also to gain anti Pakistan sympathies and project Balochistan as a rundown province in Pakistan because of CPEC. On this seminar apart from anti Pakistan speeches the slogans and placards displayed were also

carrying mantras like PM Modi: Balochistan loves you, needs you.

It is pertinent to note that so called Pakistanis and favouring Baloch separatist movement are supporting this organization with particular agenda. In past names of Naila Baloch, Brahmagh Bugti and others were particularly highlighted by Indian media and now the name Baloch Diaspora France is circulating to flare up separatist movement. President of this forum in his message said that because of CPEC and Pakistani military activities Baloch people are unable to achieve their rights. Further he added that CPEC would continue to face stiff resistance by the Baloch people as the project intends to only benefit the Chinese and the Punjabis in Pakistan. "The formation of Hind Baloch Forum is considered as a ray of hope for Baloch movement where people of India are standing to fulfill their moral obligation as regional power and also secular, civilized and responsible nation.

Baloch Diaspora France will coordinate with Hind Baloch Forum for collective cause to raise voice for Baloch people against human rights violations in Balochistan at

all International forums". These kinds of remarks by the president of a separatist group clearly highlight Indian schema to make Balochistan its part. Truth is that there is no issue of any separatist movement in Balochistan as there does not exist anything like this on ground. The issue in Balochistan is of RAW funded militants, who try to create anti Pakistan atmosphere through their militant acts. However Baloch people are wise enough and understand that such acts cannot cause resistance against their own homeland.

Pakistan has covered a long distance in achieving stability and peace in country and hurly-burly by RAW by damaging infrastructure, killing innocent people or by creating any kind of unrest cannot deter Baloch people. On the other hand Indian PM Modi never leaves any stone unturned to malign Pakistan. Be it is his speech on Indian republic day in which he openly said that people of Balochistan want to be part of India or any other forum Indians are always pushed to create fake news about Balochistan. Fact is that since the initiation of CPEC and with Pakistan's possibilities of becoming

economic giant, India is trying to sabotage this billion dollar project through its nefarious designs. Kulbhushan Yadav confessional video is more than any proof of Indian frustrations over CPEC. Nevertheless, it's not just CPEC but seems that Pakistan's fight against terrorism and exposing RAWs activities are quite disturbing for India and it is trying to create unrest and instability by creating melodrama on Balochistan separation.

Indian apprehensions on CPEC are quite visible from the information that during his visit to China, Modi said to Chinese President Xi Jinping that CPEC is "unacceptable" for India. India opposed this project as it claims that Gilgit Baltistan and Kashmir are part of India not Pakistan and CPEC routes are therefore occupying Indian territory. However both China and Pakistan are committed to the implementation of CPEC project and believe that it will benefit entire region. Instead of creating troubles for others, Indian government should focus on resolving internal turmoil of Indian society which is declining day by day because of religious extremism. Repose, Pakistan knows its overt and covert foes!

Why India is being really rude to Justin Trudeau

Shivam Vij

INDIA is giving Canada's Justin Trudeau a royal snub. Indian Prime Minister Narendra Modi routinely lands up at the airport to receive world dignitaries. From the moment a world leader sets foot on Indian soil, Modi's photo ops begin. Who can forget the famous Modi hug reserved for world leaders?

Modi's Canadian counterpart, Trudeau, is equally an ace at producing visuals of himself doing things. When they landed in New Delhi on Feb. 17 on the beginning of the Canadian prime minister's week-long trip to the country, the Trudeaus came out of the plane with a namaste, the traditional Indian greeting. But Modi wasn't there to receive them. No Modi hugs for Trudeau. Instead, Modi sent his junior minister for agriculture. Modi hasn't even welcomed Trudeau to India on Twitter, instead busying himself campaigning for a state election in the south.

It gets worse. The beautiful, photogenic Trudeaus went to see the Taj Mahal in Agra, where they were welcomed not by the provincial chief minister, not even a junior minister, but by district officials. Still, the Trudeaus managed to make memorable visuals at India's famous mausoleum of love. Modi often likes to take visiting dignitaries to Ahmedabad in Gujarat, his home state. Many good visuals have been produced

in Gujarat with Modi showing world leaders around Mahatma Gandhi's Sabarmati Ashram or just taking them around the city. But the Trudeaus had to go alone to Gujarat, where they wore ethnic Indian clothes to visit a Hindu temple and Gandhi's abode.

There seems to be no end to the Indian snubbing of the Canadians, even as the Trudeaus are trying their best to disarm the Indians with a charm offensive.

Why is India being so rude to Trudeau? Answer: It has to do with the Sikhs. India has often accused Canada of sheltering Sikh separatists. Sikhs in Canada form a voting bloc for Trudeau, so much so that he even attended a Khalsa Day parade organized by a radical Gurudwara, or Sikh temple, in Toronto. Some Sikh Gurudwaras in Canada have also barred the entry of Indian diplomats.

The violent Khalistan movement in the 1980s wreaked havoc in Punjab, resulting in India crushing the Khalistan militancy. After the Indian army cleared the Golden Temple of militants, Prime Minister Indira Gandhi was assassinated by her own Sikh bodyguards in 1984. Anti-Sikh riots followed in Delhi and elsewhere, killing thousands of Sikhs. The next year, Khalistan militants blew up an Air India plane flying from Canada to Mumbai.

Sikhs, numbering less than half a million, form the largest ethnic group among Indian-origin

Canadians. All four of Trudeau's Indian-origin ministers are Sikh, and Trudeau has publicly boasted how he has more Sikh ministers than Modi. Amarinder Singh, chief minister of the Sikh-dominated state of Punjab and himself a Sikh, has publicly accused Trudeau's ministers of having sympathies with Canadian Sikh extremists who would like to see Indian Punjab separated from India into the state of Khalistan. Last year, Singh had refused to meet Trudeau's defense minister, Harjit Singh Sajjan. All four Sikh ministers have recently visited India, and New Delhi would have liked it if Trudeau didn't bring them along again. But for Trudeau, this trip is all about the Sikh vote in Canada.

As the Khalistan issue simmers between India and Canada, New Delhi wants Trudeau to publicly affirm Canada's commitment to "the unity and integrity of India." Speaking on Monday, Trudeau said Canada supported "one united India." At the same time, Trudeau is going around making noises about India's diversity and pluralism, which will be read by Sikhs back home as having given India the message.

Canadian Prime Minister Justin Trudeau corrected a woman at a Feb. 1 town hall saying, "We like to say 'peoplekind,' not necessarily 'mankind.'" (Reuters)

Canada's position is that it cannot curtail the right to freedom of speech and expression of its

Sikh citizens, but New Delhi wants Trudeau to publicly distance himself from Sikh separatists. As the two sides were unable to resolve the tension by the time Trudeau landed in New Delhi, the aim of Modi's snub is to mount pressure on the Canadians. Modi will meet Trudeau only toward the end of his week-long India visit. There's time for a détente.

As Trudeau goes around discovering India, hectic backroom negotiations are on between the two countries. Trudeau wasn't planning to meet Amarinder Singh, given the Indian leader's comments against Trudeau's Sikh colleagues. But

the Canadians have relented, and the two will meet soon.

Ironically, Trudeau's visit was meant to mend fences with India, given that India has made clear its disapproval of Trudeau's appeasement of Sikh separatists. It's the sort of thing, India fears that could reignite Sikh extremism in Indian Punjab. Trudeau has to choose between not reigniting Sikh separatism in India and keeping some of his voters happy. He can't have both. If India was to start supporting Quebec separatists, it can't imagine that Canada would have good relations with India. It works both ways

सूर्तिजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन २०६८ सम्बन्धी छोटो जानकारी

सरकारी निकाय, शिक्षण तथा स्वास्थ्य संस्था जस्ता सार्वजनिक स्थल र सार्वजनिक यातायातमा सूर्तिजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन २०६८ अनुसार धुम्रपान तथा सूर्ति सेवन गर्न पाइँदैन।

उत्तर स्थलहरूको हाताभित्र धुम्रपान तथा सूर्ति सेवन गरेमा सो स्थलबाट बाहिर निकालिने वा १०० रुपैया जरिवाना वा दुवै सजाए हुनेछ।

जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, काठमाडौं

पूर्वराजा सोधिरहेछन् नेताहरू किन जवाफ दिनन् ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

कम्युनिष्टको हातमा सत्ता गइसक्यो र आगमी ५ वर्ष कम्युनिष्टीच भगडा भएन भने करैले यो सत्तालाई उलटफेर गर्न सक्नेछैन। नेपाली कांग्रेस प्रतिपक्षमा भरीसकेको छ र कांग्रेसको संगठनभित्र व्यापक असन्तुष्टि बढेको छ। संगठन बिस्तार र राजनीतिक चुकको सुधार नहुने हो भने कांग्रेस यसेगरी भरीरहने र कम्युनिष्टहरू शासनमा उपिलरहने क्रम निरन्तर जारी पनि रहनसक्छ। यसकारण कांग्रेसजस्तो पुरानो पार्टीले आफ्ना नीति, राजनीतिक व्यापक सुधारको खँचो छ। युवा बर्गलाई अधि बढाउन जरूरी छ र परम्परागत संस्था र धर्मलाई आफ्नो सिद्धान्तमा सामेल गर्न जरूरी छ। अन्यथा नेपालको गरीबीले कम्युनिष्टहरूलाई ताज र कांग्रेसी समाजवादिको ओहालो यात्रा यसेगरी भझरहेछ।

पूर्वराजाले २०६३ साल वैशाख ११ गते गरेको राजनीतिक सहमति, सम्झौता किन पालना भएन? भनेर फागुन ७ को अवसरमा पनि सोधेको छन्। तर राजनीतिक पार्टीहरूले पूर्वराजाको सोधनीलाई एक

पक्राउ गरेर ल्याउँदाल्याउँदै इन्काउन्टर

काठमाडौं। भारतको गोवामा पक्राउ गरेर ल्याइएका गुण्डा नाइके मनोज पुन र सोम आलेलाई इन्काउन्टरमा सफाया गरिएको छ। गत बुधवार रूपेन्द्रहीको देवदहस्ति खेरीनीमा प्रहरीसँगको दोहोरो मुठभेडमा हुँदा गोली लागेको र लुम्बिनी अस्पतालमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको दावी प्रहरीले गरेको छ।

अचम्म छ, प्रहरीले पक्राउ गरेको कैदीबन्दी भाग्यो कसरी? भाग्यो ऐ, एकाएक उसको हातमा हतियार आयो कसरी? प्रहरीले इन्काउन्टरमा मारिएको दावीलाई लिएर मानवाधिकारादीहरूले कुरा उछालेका छन्। जसरी चरी मारिए, त्यसे गरी यो इन्काउन्टर पनि गुण्डा सफाया अभियानकै निरन्तरता हुनुपनेवाला छ।

प्रश्न उठेको छ, गुण्डा सफाया गर्ने कि गुण्डागर्दी? रूपेन्द्रहीका एसपी श्याम ज्ञावालीले दिएको रिपोर्ट अनुसार दोहोरो भिडन्त भयो, लुम्बिनी अस्पताल लगियो, अस्पतालमा उनीहरूको मृत्यु भयो।

अस्पताल लैजादा गुण्डाहरू जिवित थिए कि मरिसकेका थिए, यसबाटे अस्पतालले कुनै बयान दिएको छैन।

समरणीय छ, यी तिने गुण्डा हुन् जसले एमालेका रूपेन्द्रही युवा संघका अध्यक्ष दुर्गा तिवारी, अर्का एक एमाले युवक र निर्माण व्यवसायी महासंघका अध्यक्ष शरद गोचनको हत्याको जिम्मा यिनैले लिएका थिए।

एमाले सरकारमा आउनासाथ यो इन्काउन्टर भएको छ।

कानले सुनेर अर्को कानले उडाइरहेका छन्। यस्तो गैरजिम्मेवारीपन राजनीतिक दलहरूले कहिलेसम्म देखाइरहने?

फागुन ७ गते, ६८०० प्रजातन्त्र दिवसको उपलक्ष्यमा पूर्वराजाले परम्परागत सन्देश दिए भन्न सकिन्। पूर्वराजाको यसपटकको सन्देशले सिंहदरवारदेखि शितल निवासम्म र ठूला पार्टी कार्यालयहरूलाई थरहरि पारेर हल्लाइदिएको छ। पूर्वराजाले लोकतन्त्रमा लोकाचार र नैतिकता अनिवार्य रूपमा हुनुपर्नेमा त्यसको पालना नगरिएको प्रहारमात्र गरेनन्, २०६३ साल वैशाख ११ गते जुन सहमति र सम्झौता भएको थियो, त्यसको पालना किन भएन भनेर पनि प्रश्न उठाएका छन्।

यद्यपि भित्रभित्र पूर्वराजाको सन्देशले राजनीतिक र कूटनीतिक बृतमा ठूलै हल्लीखल्ली मच्चाइदिएको छ। स्मरणीय के पनि छ भने दिल्लीका प्रतिनिधिका रूपमा करण सिंह आएका थिए र सक्षी किनारामा बसेर राजनीतिक दलहरू र राजावीच सम्झौता भएको थियो। त्यो सम्झौताअनुसार राजतन्त्रमाथि कुनै ॑०८ नआउने भनिएको थियो तर राजतन्त्रलाई किनारा लगाउने काम भयो।

जनयुद्धका कारणल आरंकले आजित भएका आमनागरिक शान्ति हुन्छ भने भन्दै चुप लगिरहे। शक्तिले मातिन पुगेका राजनीतिक दलहरू हामीले मिलेर जे निर्णय गरे पनि हुन्छ भनेर उनीहरूले सुरुमा हिन्दुराष्ट्रमाथि प्रहार गरेर धर्मनिरेपक्ष राष्ट्र घोषणा गरिए, २०६५ साल जेठ १५ गते बसेको संविधानसभाको बैठकबाट गणतन्त्र कार्यान्वयन गरेको घोषणा गरे।

आश्वर्य के छ भने गणतन्त्रको प्रस्ताव चुनाव हारेका कृष्णप्रसाद सिटौलाले संविधानसभामा पेश गरेका थिए र सबैले टेबुल ठोकेर पास पास भनेका थिए। त्यातिबेला प्रौढ सदस्यका नाताले कांग्रेसका कूलबहादुर गुरुडको अध्यक्षतामा संविधानसभा बसेको थियो, कांग्रेसका

सिटौलाले प्रस्ताव टेबुल गरेका थिए र कांग्रेसीहरूको समेत समर्थनमा प्रस्ताव पारित भएको थियो।

वीपीको सिद्धान्तलाई तिलाज्जली दिएर कांग्रेसले जुन भूल गयो, त्यसको नतिजा अहिले आँएर कांग्रेस सत्ताराजनीतिबाट पाखा लागेर निस्किएको छ। कम्युनिष्टलाई सत्ता सुम्पनुपर्ने बाध्यताले यतिबेला कांग्रेस पानी पानी हुनपुगेको छ। अर्थै समय छ, नेपाली कांग्रेस वीपीको सिद्धान्तमा फर्कियो भने केही समयमै कांग्रेसको पुनरोदय हुनेछ। कारण राजावादी, हिन्दुवादीहरूले मतदान गर्ने कांग्रेसलाई नै हो। अहिले त कांग्रेसले घोषणापत्रमा समेत वीपीवाद लेख्न नसकेकाले कम्युनिष्टले कांग्रेसलाई उठिनेर अगाडि बढ्यो। अब वामपन्थी एकीकरण भयो भने कांग्रेसका लागि आउने दिन भन भन फलामको चूरा हुनसक्छ।

कांग्रेसले चेतेर आफूलाई असली कांग्रेसका रूपमा उभ्याउने बैला यसी हो। कांग्रेसले राजतन्त्र र हिन्दुवाद, समाजवाद र प्रजातन्त्र हाम्रो सिद्धान्त हो भन सक्यो भने सम्झौते हुन्छ, कांग्रेसको पुनरोदय हुन लागो समय कुर्नुपर्ने छैन।

यही कुराको संकेत हो फागुन ७ गते पूर्वराजाले दिएको सन्देशको असली मर्म। पूर्वराजालाई पन्छाउँदा कांग्रेस लज्जास्पद चुनावी हार भोग्नुपर्ने रितिमा छ। हिन्दुराष्ट्रलाई घोषणापत्रमा लेख्न नसक्दा कांग्रेस सिद्धिन लाग्यो भन्दा हुनेछ। त्यसकारण नेपाली कांग्रेस र यसका विनाक विचारकहरूले फागुन ७ गते पूर्व राजाले दिएको देशवासीको नामको सन्देश दोहोन्याएर पढ्न जरूरी छ।

पूर्वराजाको महत्व हामीले बुझेनै तर भारतका हिन्दुहरूले हिन्दुस्मार्टको रूपमा पूजा गरे, राजाको पाउको धुलोमा स्वर्ग हुन्छ भनेर निधारमा दलेको पनि देखियो।

दुई हप्ते उडिसामा आयोजित धार्मिक र सांस्कृतिक कार्यक्रम सकेर प्रजातन्त्र दिवस र पूर्वमहारानीको जन्मोत्सवको साइत ओर्पै गत शुक्रवार स्वदेश फर्केका पूर्वराजालाई एयरपोर्टमा भेला भएका आम समुदायले जयजयकारको नारा लगाएर स्वागत गरे। भीडमा सुरक्षार्कीलाई सुरक्षा प्रवन्ध गर्न थाईधो नै भएको देखियो।

उडिसाको पुरीरित भठका शंकाराचार्य जगत्गुरु निश्चलानन्द सरस्वतीको २५ औ पट्टिमिथेक समारोहमा विशेष आतिथ्य ग्रहण गर्नुका साथै जगन्नाथ पुरी मन्दिरको गर्भगृहमा हिन्दुस्मार्टको हैसियतले विशेष पूजा र आरती गरेका थिए।

२०६५ सालमा गणतन्त्र कार्यान्वयन भए पनि नयाँ सविधानअनुसार भर्खरमात्र चुनाव सम्पन्न भएर निर्वाचित सरकार भनेकोमात्र थियो, राजधानीमा आमनागरिकको भीडले राजतन्त्र जिन्दावाद भनेर नेपालको भण्डा फहराइदियो।

लोकतन्त्र टाउको गन्ने व्यवस्था हो, टाउको गन्ने हो भने राजतन्त्र ठूलै शक्ति हो भने विश्वले देख्ने र अनुभूति गर्नसक्ने गरी राजतन्त्रको शक्ति र आवश्यकता जनताले देखाइदिएका छन्। हिन्दुत्व र राजसंस्था अब पन्छाउन नसकिने गरी सडकमा उभिन र देखिन थालेको छ।

राजा आउ देश बचाउको नारासमेत लगाएर जनता आतिएको देखेका पूर्वराजाले फागुन ७, प्रजातन्त्र दिवसको पूर्वसन्ध्यामा आक्रामक सन्देश प्रशारित गरेका छन्। पूर्वराजाले २०६३ साल वैशाख ११ गते गरेको राजनीतिक सहमति र सम्झौता यो देखाइदिएको छ। त्यसको विवरण भएको छ, यो अर्थै केन्द्रित सोचको पासोमा देशको राजनीति अलिङ्गेको छ, त्यसको समीक्षाको समय आएको छ।

राजा आउ देश बचाउको नारासमेत लगाएर जनता आतिएको देखेका पूर्वराजाले फागुन ७, प्रजातन्त्र दिवसको पूर्वसन्ध्यामा आक्रामक सन्देश प्रशारित गरेका छन्। पूर्वराजाले २०६३ साल वैशाख ११ गते गरेको राजनीतिक सहमति र सम्झौता यो देखाइदिएको छ।

नेपालीदीदीबाहिनी तथा दाजुभाइहरू,

जनता र राजावीचको सहकार्यको परिणामस्वरूप प्राप्त प्रजातन्त्रको ६८००

दिवसका अवसरमा म हाम्रा जिजुबुवा राष्ट्रपिता श्री ५ त्रिमुखन सहित प्रजातन्त्रका निर्मित त्याग र उत्सर्ग गर्न सबैको स्मरण गर्न चाहन्छ।

प्रजातन्त्रमा सबैले सम्मानित महसुस गर्दछन भन्ने विश्वव्यापी मान्यता र विश्वास छ। तर प्रजातन्त्रलाई संस्थागत गर्न या समस्याहरूको समाधान खोज्ने क्रममा भएका कुनै पनि राजनीतिक सम्झौता, सहमति या समझदारीमा देशको गैरव बढाउने विषयले प्राथमिकता किन पाएन? यो वर्तमानमा जनतामा ज्वलन्त प्रश्न बनेर उबिएको छ।

प्रजातन्त्र भनेक

पद्धथ्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज।

मन्यौ ज्यौंदै त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरर पनि जस्ले सर्कियो देशको माटो।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान साप्ताहिक

सम्पादकीय

ओलीको सामु चुनौती र अवसर

सबै राजनीतिक दलहरूले स्थानीय तह, प्रदेशसभा, प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभाको निर्वाचन सम्पन्न भइसकेको हुनाले अब राजनीतिक संक्रमणकाल अन्य भएको बताएका छन्। उनीहरुका अनुसार अब संघीयताको व्यवहारिक कार्यान्वयन गर्ने र त्यसलाई संस्थागत गर्ने काममात्र बाँकी रहेको छ। संघीयताको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा अनेक चुनौतीहरु रहेका बेला नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली ४९ औं प्रधानमन्त्री बनेका छन्। ओली प्रधानमन्त्री भएका हुनाले उनीबाट जनताले ढुलो आशा एवं भरोसा समेत गरेका छन्। राजनीतिक संक्रमणकाल सकिएको बताइएता पनि त्यसका अवशेषहरु बाँकी रहेका छन्। मुलुकमा सुशासनको अभाव भ्रष्टाचार, अनुशासनहिता र अराजकता विद्यमान रहेको छ। मुलुकको परिनिर्भरता बढ्दै गएको छ भन्ने राज्यका अंगहरु शासन गर्ने प्रदृष्टि तथा प्रशासन चलाउनेहरुप्रति जनताको अविश्वास बढ्दै गएको बेला प्रधानमन्त्री बनेका ओलीले यी सबै समस्याहरुको समाधान गर्नुपर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिएको छ। शासन गर्नेहरुमा कुनै पहिको विकास हुन नसकिरहेको बेला जनताले नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीयीको गठबन्धनलाई संसदमा आरामदायी बहुमत दिएका छूट त्यही आरामदायी बहुमतका आधारमा प्रधानमन्त्री बनेका केपी ओलीलाई अहिले अवसर र चुनौती दुवै रहेका छन्। नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीयीको पार्टी एकीकरण कुनै अप्रिय घटना नभई दुवै पार्टी एकीकरण हुने निश्चित जस्तै भएको छ। यी दुवै पार्टी एकता भएको खण्डमा २०४६ सालपछि सबैभन्दा आरामदायी बहुमत भएको सरकारको नेतृत्व गर्ने अवसर ओलीले पाएका छन्। संघीय संसद र मुलुकभर रहेका सात प्रदेश मध्येका ६ बटा प्रदेशसभामा समेत यिनै वाम गठबन्धनको बहुमत रहेको छ। सात प्रदेशमध्येको प्रदेश नं. २ मा मात्र संघीय समाजवादी दल र राष्ट्रिय जनता दलले मिलेर संयुक्त सरकार बनाएका छन् भने स्थानीय तहमा समेत वाम गठबन्धनकै बहुमत रहेको छ। त्यसैले प्रधानमन्त्री ओलीलाई आफुले चाहेका नीति तथा कार्यक्रमहरु लागू गर्न सहज देखिन्छ। त्यसका लागि उनले खालै मेहता गर्नुपर्ने आवश्यकता छैन। केबल उनको प्रतिवद्धता भए पुरादछ।

ओली सरकारका लागि चुनौती र जिम्मेवारी पनि उन्हिकै रहेका छन्। ओली सरकारको पहिलो दायित्व र कर्तव्य भनेको संघीयता कार्यान्वयनलाई संस्थागत गर्नु र सिंहदरबारमा रहेको अधिकार तल्लो तहलाई दिन हो। सरकारले निर्माण गर्ने संस्थागत संरचनाले संघीयताको भविष्य निर्धारण गर्दै त्यसले महत्वपूर्ण भूमिका खेल सक्छ। ओली सरकारले सुशासनको प्रत्याभूति जनतामा गराउन सक्नुपर्दछ। मुलुक राजनीतिक संक्रमणकालमा रहेका बेला कुशासनले जरजर भएको यस्तो कुशासनको अब अन्य हुनेपर्दछ। त्यही कुशासनले गर्दा मुलुकमा भ्रष्टाचार बढेको छ। भ्रष्टाचारले गर्दा विकास निर्माणले ठोस गति लिन सकेको छैन, त्यसैले ओली सरकारले संस्थागत हुन लागेको भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गरि भ्रष्टाचारहरूसमाथि कडा भन्ना कडा कारबाही गर्ने कानुन निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। संविधान ऐन र कानुनका छिङ्गा हेरेर भ्रष्टाचारलाई कानुनी दायरबाट बाहिर रहेका हुनाले नयाँ कानुन निर्माणको आवश्यकता परेको हो। निर्वाचन अद्य जनतासामु लगाएका चुनावी धोषणापत्र अनुसार तै ओली सरकारले आफ्नो सरकारको नीति तथा कार्यक्रम ल्याउन सक्नुपर्दछ। चुनावाका बेला जनतालाई दिएका आश्वासनहरु पुरा नाराइएको खण्डमा जनता सदकमा उचित सक्छ भने वेक्का ओली सरकारलाई हुनेपर्दछ। वाम गठबन्धनमा देखिन सक्ने विवादलाई समाधान गर्न सक्ने क्षमता ओलीले देखाउन सकेको खण्डमा पार्टी एकीकरण भएको सार्थक हुन सक्छ यदि त्यसो नहुने हो भने फेरी पार्टी विभाजित नहोला भन्न सकिदैन निर्वाचनमा जाँदा वाम गठबन्धनको चुनावी धोषणापत्रमा केही अमुर्त रूपमा भएपनि जनताको चाहना स्थिरता र सम्बूद्धिको चाहनालाई मूर्त रूप दिने गरि व्यवहारिक रूपमा कार्यान्वयन सम्भव हुने नीति तथा कार्यक्रमहरु सरकारले ल्याउनुपर्दछ। तर नीति तथा कार्यक्रम ल्याउँदा चुनावी धोषणपत्रमा उठाइएका विषयहरूलाई झुँझागत रूपमा उठाएर क्रमस पुरा गर्ने जाने उद्देश्यले नीति तथा कार्यक्रम ल्याउनु आवश्यक छ। मुलुकमा अझै पनि सिमान्तकै र अल्पसंख्यक सम्दायका मागा र गुनासाहरु रहेका छन् त्यसैंगरी संविधान जारी हुँदैको असन्तुष्टिलाई समेत सम्बोधन गर्नु आवश्यक देखिन्छ। संविधानप्रति असन्तुष्टि जनाउनेहरुका मागलाई सम्बोधन नगरि उनीहरूलाई गाली गर्ने र अनेक लाञ्छना लगाउने कार्य भए त्यसले सरकारलाई नै संकटमा पार्न सक्छ। त्यसैले संविधानमा असन्तुष्टि वर्गलाई समेत समेतन सक्ने क्षमता ओलीमा हुनुपर्दछ। अर्को महत्वपूर्ण कुरा भनेको समाज र राजनीतिमा वैसा र शारीरिक बलको महत्व बढादा राजनीति फोहारी खेल बनिरेकोतै त्यसलाई नियन्त्रण गरि राजनीतिलाई फोहारी खेलबाट बाहिर ल्याउनुपर्दछ। अन्तर्राष्ट्रिय जगलाई विश्वसमा लिएर हामा दुवै छिमेकी मुलुकहरूसँग सम्बद्धीको सम्बन्ध राख्नु उचित हुनेछ। संसदमा आरामदायी बहुमत भएको र त्यही बहुमतका आधारमा ओली प्रधानमन्त्री बनेका हुनाले उनले बहुमतको दम्भ देखाउनु किमार्थ उचित नै सक्दैन। पार्टीभित्र र बाहिरका पनि विरोधीलाई समेत मिलाएर लैजाने, विपक्षी दलप्रति समय हुनुपर्ने आवश्यकता ओलीमा हुनुपर्दछ। बहुमतको दम्भ देखाउने गली ओलीले गर्न हो भने त्यसले कसैलाई फाइदा गर्न सक्दैन। आफ्नो कार्यकालको सफलताका लागि उनले नरम हुने र आफ्नो जिम्मेवारी कुशलतापूर्वक पार लगाउन सकेको खण्डमा मात्र उनी सफल प्रधानमन्त्रीका रूपमा चिनित सक्छन् त्यसै होस यही कामना।

ओलीको भविष्य र पार्टी एकीकरण

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

गर्नुपर्ने आवश्यकता छ भने प्रमुख विपक्षी दल नेपाली कांग्रेसलाई समेत साथमै लिएर हिड्नुपर्ने अवस्थामा मधेशकेन्द्रीत दललाई उपेक्षा गर्नु भनेको अर्को रडाको मच्छाउनु भएकाले त्यसतर्फ ओली सजग रहनुपर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिन्छ। पछिल्लो समयमा नेकपा एमालेका केही नेताहरूमा बहुमतको दम्भ देखिएको छ। हामीले भनेकै हुनुपर्ने र हामीले जे गर्दा पनि हुन्छ भन्न उनीहरूको मानसिकता देखिएको हुनाले त्यसबाट सरकारको नेतृत्व सजग हुन सकेन भने त्यसले नेता र कार्यकर्ताहरूलाई भन्दा सरकारलाई नै घाटा हुन सक्छ। कुनै समयमा नेपाली कांग्रेसले बहुमत ल्याएको थियो तर त्यो बहुमत लामो समयसम्म टिक्कन सकेकन किन भने बहुमतको दम्भले गर्दा सरकार गिरेको इतिहास वाम गठबन्धनका नेताहरूलाई ज्ञातै होला।

पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री ओलीको वरिपरि घुन्नेहरूको ताँती नै लाग्न थालेको छ। अब अवसरवादीहरू अवसरको खोजीमा रहेका छन्। कुनै न कुनै नेताहरूलाई प्रभावमा पारेर अवसरवादीहरू अवसरको फाइदा उठाउन खोजिरहेका हुनाले त्यस्ता अवसरवादीहरूबाट प्रधानमन्त्री सतर्क नभए त्यसको फाइदा अरुले नै उठाउन सक्छन्। त्यसैले, प्रधानमन्त्री ओलीले आफ्नो सचिवालय बनाउँदा आलाकाँचा व्यक्तिहरूलाई समावेश गराउनु भन्दा सबैलाई समेटन सक्ने र सबैको विचार सुन्न सक्ने व्यक्तिको चयन उचित हुन सक्छ। पहिलो पटक प्रधानमन्त्री भएको बेला ओलीले आफ्नो सचिवालयमा राखेका व्यक्तिहरूलाई अहिले समावेश नगराउनु नै उचित हुनेछ। त्यसबेला प्रधानमन्त्री ओलीलाई समेट कतिपय विषयमा गुमराहमा पारिएका तथ्याकालीन परिवर्तन पछिलो पटक प्रधानमन्त्री भएको बेला ओलीले आफ्नो सचिवालयमा राखेका व्यक्तिहरूलाई अहिले समावेश नगराउनु नै उचित हुनेछ। ओलीको वरिपरि घुन्नेहरूको ताँती नै लाग्न थालेको छ। अब अवसरवादीहरू अवसरको खोजीमा रहेका छन्। कुनै न कुनै नेताहरूलाई प्रभावमा पारेर अवसरवादीहरू अवसरको फाइदा उठाउन खोजिरहेका हुनाले त्यस्ता अवसरवादीहरूबाट प्रधानमन्त्री सतर्क नभए त्यसको फाइदा अरुले नै उठाउन सक्छन्। त्यसैले, प्रधानमन्त्री ओलीले आफ्नो सचिवालय बनाउँदा आलाकाँचा व्यक्तिहरूलाई समावेश गराउनु भन्दा सबैलाई समेटन सक्ने र सबैको विचार सुन्न सक्ने व्यक्तिको चयन उचित हुन सक्छ। पहिलो पटक प्रधानमन्त्री भएको बेला ओलीले आफ्नो सचिवालयमा राखेका व्यक्तिहरूलाई अहिले समावेश नगराउनु नै उचित हुनेछ। त्यसबेला प्रधानमन्त्री ओलीलाई समेट कतिपय विषयमा गुमराहमा पारिएका तथ्याकालीन परिवर्तन पछिलो पटक प्रधानमन्त्री भएको बेला ओलीले आफ्नो सचिवालयमा राखेका व्यक्तिहरूलाई अहिले समावेश नगराउनु नै उचित हुनेछ। त्यसबेला प्रधानमन्त्री ओलीलाई समेट कतिपय विषयमा गुमराहमा पारिएका तथ्याकालीन परिवर्तन पछिलो पटक प्रधानमन्त्री भएको बेला ओलीले आफ्नो सचिवालयमा राखेका व्यक्तिहरूलाई अहिले समावेश नगराउनु नै उचित हुनेछ। त्यसबेला प्रधानमन्त्री ओलीलाई समेट कतिपय विषयमा गुमराहमा पारिएका तथ्याकालीन परिवर्तन पछिलो पटक प्रधानमन्त्री भएको बेला ओलीले आफ्नो सचिवालयमा राखेका व्यक्तिहरूलाई अहिले समावेश नगराउनु नै उचित हुनेछ। त्यसबेला प्रधानमन्त्री

नेतृत्वको अवसर र राजनीतिमा बाह्य प्रभाव

उपेन्द्र भा

माघ १८ गते भारतीय विदेश मन्त्री सुषमा स्वराजको दुई दिने नेपाल भ्रमणले नेपाली राजनीतिमा एउटा नोले तरंग त्याई दिएको छ। चीनियाँ प्रभावबाट नेपाली राजनीतिमा सशक्त रूपमा उदाएको एमाले र त्यसको पहलमा बनेको बाम गठबन्धन हाले देशमा सम्पन्न प्रदेश सभा र प्रतिनिधि सभाको चुनावमा अत्यधिक सीट जीतेर बहुमतको सरकार बनाउन तयार बसेका छन्। आगामी सरकार बाम गठबन्धनको बन्ने निश्चित भएपछि त्यसको पूर्व सन्ध्यामा भारतीय विदेश मन्त्रीको एकाएक आगमनले जहाँ राष्ट्रवादी शक्तिलाई भर्स्कारेको छ, उहाँ समर्थक शक्तिहरू उत्साहित बनेका छन्। पक्ष विपक्षको विश्लेषणात्मक प्रतिक्रियाले राजनीतिक वृत गर्माएको छ।

भारतीय विदेश मन्त्रीको भ्रमणबारेको सूचना परराष्ट्र मन्त्रालयले गोप्य राखेकोले यो भ्रमण एककासी कसरी भयो भन्ने सर्व साधारणमा कौतुहलता व्याप्त भयो। परराष्ट्र मन्त्रालयले सूचना गोप्य किन राख्यो? अथवा परराष्ट्र मन्त्रालयलाई भारतीय विदेश मन्त्रीको भ्रमणबारे जानकारी थिएन भने भारतीय विदेश मन्त्रीको भ्रमण (अतिक्रमण) बारे सत्तापक वा प्रतिपक्षको कुनै प्रतिक्रिया आएन। भारतीय विदेश मन्त्रीको नेपाल भ्रमणको आगमनको कही घट्टा पूर्व सर्व साधारणले जानकारी पाए। चीनियाँ प्रभावको बाम गठबन्धनले सशक्त र रिश्ते सरकार बनाउन निश्चित छ। विकासाबाट जनतामा प्रभाव पार्ने बाम गठबन्धनको आगामी कार्य योजना पनि छ। अरु छिमेकीभन्दा अर्थिक सहायतामा चीन सहभन्दा अगाडी देखिएकोले राष्ट्रिय गैरवलग्नायत अन्य विकासका कामहरू व्युत्पन्निता अगाडि बढ्ने विश्वास सबैले लिएका छन्। यी सब यथार्थले बाम गठबन्धन सरकारको लोकप्रियतालाई कसैले रोक्न सक्दैन। प्रतिपक्षका रहने लोकतान्त्रिक शक्ति गुट उपगुटमा विभक्त भएर चुनावमा अति कमजोर अवस्थामा आएका छन्। चुनावी परिणामले बाम गठबन्धनलाई मजबूत तथा लोकतान्त्रिक शक्तिलाई कमजोर बनाएको

राजनीतिक असन्तुलन बढेको छ।

भारतीय विदेश मन्त्रीको भ्रमणको पूर्व सन्ध्यामा “आगामी सरकार जनवादी सरकार हुने” भन्ने अभिव्यक्ति माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दहालको मुख्यालय आएदेखि लोकतान्त्रिक शक्ति केन्द्र सशक्ति देखिएका छन्। भारतीय विदेश मन्त्री सुषमा स्वराजको नेपाल भ्रमणमा आएपछि “माओवादी केन्द्र र एमालेको एकीकरणलाई प्रतिक्रियावादी शक्तिहरू भाँडन सक्रिय भएको” भन्ने प्रचण्डको अभिव्यक्तिले लोकतान्त्रिक शक्तिकेन्द्रलाई थप सदिक्ष बनाएको छ।

भारतीय राजदूतावासको कूटनीतिक सम्बन्धको सक्रियताबाहेक भारतमा मोदी सरकारको उदय भएदेखि नेपाली राजनीतिमा भारतको खासै सक्रियता देखिएको छैन भन्ने समर्थक शक्तिको आकलन छ। नेपाललाई धर्म निरपेक्ष बनाउने शक्तिहरू मोदी सरकारलाई खासै रूचाएनन्। भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको नेपाल भ्रमणको पहिलो अवसरमा नै ट्रमा सेटरको भाषणको कटु आलोचना भएको थियो। संविधानमा सबैको प्रतिविम्ब भक्तिको सुभावलाई आन्तरिक हस्तक्षेपको आरोप लगाएर शोर्श दलहरू खुवै विरोध गरेका थिए। त्यसपछिका दिनमा मोदीको जनकपुर, लुम्बिनी र मुक्तिनगर भ्रमणलाई रोक्न सुरक्षा व्यवस्थाको कारण देखाएर सरकारले अनेक व्यवधान खडा गयो। कट्टर हिन्दू समर्थक रहेको भारतीय जनता पार्टीलाई बुझ्ने नेपालका राजनीतिक दलहरू उसको उदयदेखि नै विरोध गर्न थालेका थिए। मोदी सरकारलाई नरुचाउने उपरोक्त प्रमाणहरू यथोष्ट रहेका छन्। मधेशले गरेको नाकाबन्दीलाई पनि भारतले अवसरका तथा भौगोलिक सुगमताको आधारमा भारतसंगको मैत्री सम्बन्ध शताब्दियौं पुरानो हो। प्राकृतिक रूपमा बनेको यो सम्बन्ध बेला बेलामा असन्तुलित भई विषम अवस्था पनि भौगोलिक छ भने गलती सचिवाएर सम्बन्ध सुधारिएको पनि छ। नेपालका राजनीतिक पार्टीहरूले भारतलाई आफ्नो स्वार्थमा बढि प्रयोग गरेका छन्।

एमाले पार्टीलाई बलियो बनाउन प्रयोग गयो भने अर्कोतिर नेपाललाई हड्डै लागेको भारतीय हस्तक्षेप देखाएर चीनसंग प्रगाढ सम्बन्ध बनाउन सफल भयो। भारतले नाकाबन्दी लगाएर दैनिक उपभोग्य वस्तुको आपूर्तिमा रोक लगाएको भनेर चीनसंग पेट्रोलियम पदार्थलगायत दैनिक उपभोग्य वस्तुको सहायता प्राप्त गरेको थियो। चीनसंग पहिलो खेपको सहायता प्राप्त गरि राष्ट्रवादी शक्तिहरू भारतप्रति बढि आक्रामक देखिएका थिए। तर देशप्रेम र देशहित चिताउने शक्तिहरू भारतको यसरी विरोध हुनुलाई अनर्गल भनि रहेका थिए। यस्ता क्रियाकलापहरू देशहितको लागि कदापि हुन सबैन भनेर आफ्ना विचारहरू लेखमार्फत स्पष्ट गरि रहेका पनि आएको राष्ट्रवादी भेल रोकिएन। रोक्ने कारण पनि थिएन। रोकेको भए आज अजेय शक्तिको रूपमा उदाएको बाम गठबन्धन शक्तिशाली हुने थिएन।

भारतीय विदेश मन्त्रीको नेपाल भ्रमणले नेपाली राजनीति वृत्तमा कौतुहलता ल्याएको छ। आउने दिन मात्र जानकारी हुने भारतीय विदेश मन्त्री यसरी एकासी नेपाल आउने के कारण रह्यो होला? आम जिज्ञासा पनि सकारात्मक र नकारात्मक दुवै देखिएका छन्। कसैले सकारात्मक त कसैले कूटनीतिक मर्यादा विपरितको भ्रमण भनेका छन्। कसैले बाम गठबन्धन तोड्न त कसैले यो भ्रमणबाट दुवै देशको मित्रता प्रगाढ भएको भनेका छन्। भारतीय विदेश मन्त्री दुई दिने भ्रमण सक्रैर १९ गते फर्कपछि पनि प्रतिक्रिया आउने ऋम रोकिएको छैन। खास गरि नकारात्मक प्रतिक्रियाले बढि स्थान पाएको छ।

राजनीतिक, सामाजिक, धार्मिक समानताको तथा भौगोलिक सुगमताको आधारमा भारतसंगको मैत्री सम्बन्ध शताब्दियौं पुरानो हो। प्राकृतिक रूपमा बनेको यो सम्बन्ध बेला बेलामा असन्तुलित भई विषम अवस्था पनि भौगोलिक छ भने गलती सचिवाएर सम्बन्ध सुधारिएको पनि छ। नेपालका राजनीतिक पार्टीहरूले भारतलाई आफ्नो स्वार्थमा बढि प्रयोग गरेका छन्।

प्रधानमन्त्री, मन्त्री बनाउनेदेखि कर्मचारी सर्वा, बढुवा, नियुक्ति समेतमा भारतको प्रयोग गराउने राजनीतिक दलहरूले यसरी नेपाली राजनीतिमा भारतको दखल बनाएका थिए। भारतको सम्बन्धलाई लाभको कस्टीमा आन्मे, पूरा नहुँदा विरोध गर्ने चलन सधै देखा परेको हो। भारतको विरोध वार्गिनिडको माध्यम पनि बनेको कतिपय उदाहरण छ। यसरी अर्थहीन साना कुरामा भारतमाथि आश्रित रह्ने राजनीतिक दलहरूले भारतको उपस्थिति बिना राजनीति नै गर्न नसक्ने अवस्था बनाएकोले भारतको उपस्थितिलाई हस्तक्षेप भन्नुको तात्पर्य के हो? यसरी अनावश्यक सधै प्रयोगमा ल्याउँदा भारतमा होपाहा प्रवृति विकसित हुनु स्वाभाविक हो। भारतको कॉंग्रेस (आई) सरकारले नेपाली राजनीतिको संस्कारलाई राम्रारी बुझेका थिए। भक्तहरूले आवान गर्दा तुरुन्त प्रकटिने, बरदान दिने र अन्तर्धान हुने नियमित प्रक्रिया थियो। यहाँका राजनीतिक भक्तहरूले भाषा, संस्कृति र व्यवहारको प्रष्ट अर्थ बुझ्ने कॉंग्रेस (आई) सरकारको पतन भएपछि नवोदित मोदी सरकारलाई नेपाली राजनीतिको भाषा, संस्कृति बुझ्ने धेरै ढिला भयो। बुझ्दा बुझ्दै परिस्थिति प्रतिकूल भयो र नेपाली राजनीति विरोधको कितामा देखियो।

मोदी सरकारको उदय हुनुभन्दा पूर्वदेखि नेपाली राजनीतिमा चीनको प्रभाव गरिहिन लागेको थियो। नेपाली राजनीतिमा भारतको उदासीनता बढेदेखि आर्थिक सहयोगका साथ चीनको सक्रियता बढ्नु स्वाभाविक थियो। चीनसंगको नवीन सम्बन्ध आर्थिक सहयोगको आधारमा बढेकोले आरोप खेप्नु पन्यो। मोदी सरकारको नेपालसंग सम्बन्ध ननेकै अवस्थामा नाकाबन्दीको आरोप खेप्नु पन्यो। भारतसंग विरोध भई रह्यादा चीनसंगको सम्बन्ध सुदृढ हुन पुग्यो। चीनले पनि एमालेलाई नेपालको सशक्त पार्टी बनाउन प्रश्नसारी भूमिका नै खेल्यो। परिणाम स्वरूप आज बाम गठबन्धन शक्तिशाली स्थिर सरकार दिन तयार बेसेको छ।

चीनसंगको प्रगाढ मित्रता तथा भार

दूरसंचार सेवा प्रयोगकर्ताहरूमा नेपाल दूरसंचार प्राधिकरणको अनुरोध

- नेपालमा दूरसंचार सेवा प्रदान गरिरहेका विभिन्न दूरसंचार सेवा प्रदायक संस्थाहरूको पल्स रेट भिन्न भिन्न रहेकोपासा एकसमयमा मिति २०७४ वैशाख १ गते देखि लागू हुने गरी निम्नालिङ्गको अनुभव भएकोले भारतको उदासीनता बढेदेखि आर्थिक सहयोगका साथ चीनको सक्रियता बढ्नु स्वाभाविक थियो। चीनसंगको नवीन सम्बन्ध आर्थिक सहयोगको आधारमा बढेकोले आरोप खेप्नु पन्यो। भारतसंग विरोध भई रह्यादा चीनसंगको सम्बन्ध सुदृढ हुन पुग्यो। चीनले पनि एमालेलाई नेपालको सशक्त पार्टी बनाउन प्रश्नसारी भूमिका नै खेल्यो। परिणाम स्वरूप आज बाम गठबन्धन शक्तिशाली स्थिर सरकार दिन तयार बेसेको छ।
- दूरसंचार सेवा प्रदायकहरूले आफुले ग्राहकसंग असुल उपर गर्ने भूमिका दरले ग्राहकसंग सम्बन्ध सुदृढ हुने गर्नुपर्याप्त हो। तसरी वेबसाइटमा राज्यभरका कूनै पनि फोनको प्रयोग गरी अन्तर्राष्ट्रिय (ILD) कल गर्दा ३० सेकेन्डको पल्स कायम गरिएको छ।
- उदाहरणको लागि :- १ ल्योप्ता ५० पैसा प्रति मिनेट भूमिका दरले ग्राहकसंग सम्बन्ध सुदृढ हुने गर्नुपर्याप्त हो। तसरी वेबसाइटमा राज्यभरका कूनै पनि फोनको प्रयोग गरी अन्तर्राष्ट्रिय (ILD) कल गर्दा ३० सेकेन्डको पल्स कायम गरिएको छ।
- उदाहरणको लागि :- १ ल्योप्ता ५० पैसा प्रति मिनेट भूमिका दरले ग्राहकसंग सम्बन्ध सुदृढ हुने गर्नुपर्याप्त हो। तसरी वेबसाइटमा राज्यभरका कूनै पनि फोनको प्रयोग गरी अन्तर्राष्ट्रिय (ILD)

सत्ता समर्पण र मुद्दाको विसर्जनबाट वैकल्पिक शक्ति

सीएन थारू

२०६२/६३ सालको जनआन्दोलन पश्चात राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलन प्रयत्न रूपमा नेपालमा देखा परे। आदिवासी जनजातिको सामाजिक आन्दोलन मार्फत स्वायत्त शासनको माग मुख्यरित हुँदै थिए भने मधेसी विद्रोह मार्फत संघातक व्यवस्था अन्तरगत आत्मनिर्णयको अधिकार सहित स्वायत्त मधेस प्रदेश। साथै लिम्बुवान आन्दोलन मार्फत लिम्बुवान स्वायत्तताको मुद्दा उठ्यो भने थरहट आन्दोलन मार्फत सार्वभीम एवम् स्वतन्त्र पहियान सहितको राष्ट्रियताको दर्वी। यी र यस्ता विषयहरू नेपाली राजनीतिमा पहिले पनि उठे तर साफा मनोविज्ञान निर्माण गर्न सकेको थिएन। अहिले यी र यस्ता विषयहरू नै नेपाली राजनीतिको केन्द्रमा स्थापित हुन पुग्दा अर्थराजनीतिक पाराडाइम शिफ्ट भएर पहियान राजनीतिमा स्थानान्तरण भएको मानिन्छ। त्यसैले राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलन एकल आयामिक भन्दा पनि बहुआयामिक हुन भने ठर भयो। यदि यस्ता बहुआयामिकतालाई राजनीतिमा ठीक ढड्क्ले अभ्यास गरे उपरोक्त राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलनहरूबाट लोकतन्त्रलाई सहयोग पुग्ने पक्का छ।

दश वर्ष माओवादी जनयुद्धमा राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलन सहयोगी रहे। जातीय र क्षेत्रीय मुक्ति मोर्चाको भूमिका तोकिएको थियो। साथै तीनिहस्तको मार्ग निर्देशक सिद्धान्त पनि मालेमा नै। माओवादी दस्तावेजमा भनिएको छ: “जातीय स्वचासनको कुरा केन्द्रिय सत्ता कब्जा गरे पश्चात मात्र होइन अहिले देखि नै लागू गरेर जाने कुरा हो। त्यो मोर्चामा मार्फत नै अभियक्त गर्नु पर्दछ। यसकारणले कि त्यो नै सत्ताको बीज हो।” (दस्तावेज २०६३ : ४३)। यो निर्णय गर्नै आदिवासी जनजातिहरूले उत्तराउँदै आएको आत्मनिर्णयको अधिकार र जातीय स्वसानलाई माओवादीले जनयुद्धकालमा कार्यान्वयन गरेर आदिवासी जनजातिलाई उपयोग गर्न भयायो। अहिले आएर उनीहरूले सनातन बांग्रीष्म विधानलाई सरामा कायम राख्दै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान जारी गरे पनि राज्यको औपनिवेशिक चरित्रमा परिवर्तन भएन। राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलनले राज्यको औपनिवेशिक चरित्र अन्य गरेर बुलु राष्ट्रिय राज्य नेपाल निर्माणको न्युनतम लक्ष्य लिएको छ। यो वर्तमान राज्य निर्माणको विचार र सिद्धान्तसँग मात्र सम्बन्धित छैन, मुख्य रूपमा वैकल्पिक दर्शन लगायत राज्य निर्माणको सैद्धान्तिक विज्ञानसँग सम्बन्धित रहेको छ। सारमा, वर्तमान राज्यसत्ताको विकल्प नै चाहिएको छ।

नेपालमा वैकल्पिक शक्तिको आधार भनेको लोकतन्त्रमा जनताले निर्देशन दिने र शासकले त्यसको पालना गर्ने हो। त्यसको लागि केन्द्रमा साफेदारी शासन र स्थानीय तहमा स्वशासन हुँन्नपर्दछ। तर, तर्तमान राज्यको संरचना भित्र यीसब सभ्यता छैन किनकी बहुदलीय प्रतिस्पर्धा भदौ यहाँ आवधिक निर्वाचनको प्रक्रिया भित्र एक भोटको हकदार हुने परिपाटी अभ्यास भयो। यस अतिरिक्त जनताको निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता देखिन्न। देशको प्राकृतिक श्रोत तथा संघन उपर स्थानीय जनताको अग्राधिकार सुनिश्चित नगरी शासकवर्गले राज्यको सम्पति माथि सबैको अधिकार जस्ता थाको नारा घन्काउँदैछ। साथै राज्य शक्तिको आडमा मनपरी गर्ने पाएका छन्। यसैको विपरित नेपाल राज्यको रूप र सार के हुने? सवालमा विमर्श देखिएकोछ। यसको दुङ्गो नलगाई दीगो शान्तिको परिकल्पना गर्न सकिन्दैन र राजनीतिक क्रान्ति अघुरो रहेको ठहर्छ। यसस्थाने अधुरो राजनीतिक क्रान्ति सम्पन्न गर्न नै वैकल्पिक शक्ति आवश्यक देखिन्छ। यहाँ सत्तामा समर्पण र मुद्दाको विसर्जनबाट वैकल्पिक शक्तिको लागि नयाँ स्पेस प्राप्त भएको मानिन्छ तर निश्चित राजनीतिक विषयमा प्रट नमई वस्तुगत परिस्थितिले मात्र साथ दिने कुरो छैन।

आधुनिक नेपाल राज्यको उत्पत्ति बारे: माओवादी दस्तावेजमा भनिएको छ-ऐतिहासिक भौतिकवादी ढड्क्ले हेर्दा इतिहासमा के कुरा सजिले देखन सकिन्छ भने नेपाली जनता आफ्नो अस्तित्व र विकासको लागि हजारौं वर्षदेखि नै प्राकृतिक कठिनाई एवम् विविध रूपका मानव निर्मित समस्याहरू सँग संघर्ष गर्दै आएका छन्। आफ्नो प्राकृतिक अर्थतन्त्र एवम् संस्कृति सहित स्वतन्त्रतापूर्वक पहाडका विकट भिरपाखा पर्वेश गरिएको हिन्दू धर्मबलब्दी जातिका बीचको अन्तरसंघर्ष र अन्तरधुलनको प्रक्रियामा नै आधुनिक नेपालको

विकास भएको छ। (ऐतिहासिक दस्तावेज २०६३ : १)। माओवादी जनयुद्धको बेल गरिएको यस प्रकारको सटिक विश्लेषणले यहाँ राज्यको विरुद्ध हुने गरेका संघर्षहरू विशुद्ध वर्गीय संघर्षको रूपमा विगतमा पनि थिएन र नयाँ संविधान जारी गरे पश्चात हाल भइरहेका संघर्षहरू पनि वर्गीय संघर्ष नभएर जाति-वर्ग संघर्षमा रूपान्तरण भएको प्रट संकेत गरेको छ।

अन्तर्राष्ट्रीय बारे: यस प्रसंगमा खस क्षेत्री एकता समाज (आदिवासी जनजातिको) को केन्द्रिय समितिहरू पारित कार्यनीति र कार्यदिविसामा भनिएको छ-हाँग्रो समाजमा वर्षको विकासको कडि नै वर्ष हो। यसको सामन्तवाद, नोकरशाही, दलाल पूँजीपतिवर्ग भनेको कही अपवाद वाहेक बाहुनवादी एकल जातीय सर्वसत्तावादको प्रतिविम्ब मात्र हो। यसैले प्रमुख अन्तर्राष्ट्रीय भनेको बाहुनवाद र राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलन बीचको अन्तर्राष्ट्रीय हो। यसैले प्रहारको केन्द्रियन्दु कुनै बुखाँचा उम्हाएर डैन सिधै बाहुनवादी सर्वसत्तावादमा केन्द्रित हुनुपर्दछ। (कार्यनीति र कार्यदिविसा २०६३ : पृष्ठ १३)। यो नेपालको मात्र नभई सिंगो दक्षिण एसियाको ऐतिहासिक कालदेखिको मूल अन्तर्राष्ट्रीय हो र यो निर्कर्ष बमोजिम नेपालका ऐतिहासिक जाति लगायत अन्य वर्ष, वर्ष, लिङ्ग, क्षेत्र र समुदायको मुक्तिको निर्मित संघर्षको मोडेल किटान गर्नु परेको छ।

अब के गर्न? रस्सी क्रान्तिको समयमा पनि यो सवालको हल खोज्नु परेको थियो। लेनिनले यसको दार्शनिकीय समाधान दिने क्रममा भेनार्ड पार्टीको रयाङ्ग एण्ड फायलमा आबद्ध कार्यकर्ता मात्र क्रान्तिको लक्ष्य पुरा गर्न सक्ने बताए। त्यसकारण मजदूरवर्गमा वर्गीय चेतना वार्षिक प्रयासले मात्र सम्भव तुल्याउन सकिन्छ र वर्गीय चेतनाले लैस नेतृत्वपत्रिका जब अग्रदाताको रूपमा प्रतुरुत हुन्छ, तीने अग्रदाता मार्फत समाजवादी क्रान्ति सम्पन्न गर्न सकिन्छ भने निर्कर्ष निकाले। सोही समय यसका विपरित तर्कहरू पनि उठे तर लेनिनले अन्ततः रस्सी क्रान्ति सन् १९७४मा सम्पन्न गरे। यद्यपि क्रान्ति पश्चात रस्समा अर्थवादी धारका समाजवादीले लगाएको आरोप नै सापित हुन पुग्यो र त्यहाँ लालोनकरशाह जन्मे।

नेपालको सन्दर्भमा पनि राष्ट्रिय मुक्ति क्रान्ति सम्पन्न गर्न एनजीओ चेतनाले उत्पादन दिने र शासकले त्यसको पालना गर्ने हो। त्यसको लागि केन्द्रमा साफेदारी शासन र स्थानीय तहमा स्वशासन हुँन्नपर्दछ। तर, तर्तमान राज्यको संरचना भित्र यीसब सभ्यता छैन किनकी बहुदलीय प्रतिस्पर्धा भदौ यहाँ आवधिक निर्वाचनको प्रक्रिया भित्र एक भोटको हकदार हुने परिपाटी अभ्यास भयो। यस अतिरिक्त जनताको निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता देखिन्न। देशको प्राकृतिक श्रोत तथा संघन उपर स्थानीय जनताको अग्राधिकार सुनिश्चित नगरी शासकवर्गले राज्यको सम्पति माथि सबैको अधिकार जस्ता थाको नारा घन्काउँदैछ। साथै राज्य शक्तिको आडमा मनपरी गर्ने पाएका छन्। यसैको विपरित नेपाल राज्यको रूप र सार के हुने? सवालमा विमर्श देखिएकोछ। यसको दुङ्गो नलगाई दीगो शान्तिको परिकल्पना गर्न सकिन्दैन र राजनीतिक क्रान्ति अघुरो रहेको ठहर्छ। यसस्थाने अधुरो राजनीतिक क्रान्ति सम्पन्न गर्न नै वैकल्पिक शक्ति आवश्यक देखिन्छ। यहाँ सत्तामा समर्पण र मुद्दाको विसर्जनबाट वैकल्पिक शक्तिको लागि नयाँ स्पेस प्राप्त भएको मानिन्छ तर निश्चित राजनीतिक विषयमा प्रट नमई वस्तुगत परिस्थितिले मात्र साथ दिने कुरो छैन।

आधुनिक नेपाल राज्यको उत्पत्ति बारे: माओवादी दस्तावेजमा भनिएको छ-ऐतिहासिक भौतिकवादी ढड्क्ले हेर्दा इतिहासमा के कुरा सजिले देखन सकिन्छ भने नेपाली जनता आफ्नो अस्तित्व र विकासको लागि हजारौं वर्षदेखि नै प्राकृतिक कठिनाई एवम् विविध रूपका मानव निर्मित समस्याहरू सँग संघर्ष गर्दै आएका छन्। आफ्नो प्राकृतिक अर्थतन्त्र एवम् संस्कृति सहित स्वतन्त्रतापूर्वक पहाडका विकट भिरपाखा पर्वेश गरिएको हिन्दू धर्मबलब्दी जातिका बीचको अन्तरसंघर्ष र अन्तरधुलनको प्रक्रियामा नै आधुनिक नेपालको

पुनर्श: यस आयोजनाबाट उत्पादन गरिएका ७५ जिल्लाहरूका १५०,००० माननापका र केही गा.वि.स./ना.पा.हरूको १००,००० माननाका भू-उपयोग नक्सा/डाटा विक्री भइरहेको समेत जानकारी गराइन्छ।

नेपाल सरकार
भूमिसुधार तथा व्यावसायिक क्षेत्र

राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना

मध्यबानेश्वर, काठमाडौं, फो. नं. ०१-४४९२४४५२/४४९२४५३

डिपिएल अवसन : वसन्त, करण, आरिफ र सागर महागा खेलाई

दोस्रो धनगढी प्रिमियर लिंग (डिपिएल) क्रिकेट प्रतियोगितामा चार खेलाई सांवादिक मूल्यमा विक्री भएका छन्। डिपिएलको बुधवार भएको अवसन (बोलकबोल) मा सांव

टंगीन खबर

सरोजले जिते रियो छमछमी-३

डान्स रियालिटी शो रियो छमछमी-३ सम्पन्न भएको छ । ०७३ मंसिर २४ गते काठमाडौंमा अडिसन गरेर सुरु भएको छमछमीको तेश्रो शृङ्खलाको बिजेता भए-सरोज प्रजा । हेटौडा, मनहरिका सरोजले शीर्ष उपाधिसहित डाट्सन रेढी गो कार पुरस्कार प्राप्त गरे ।

नेपाल टेलिभिजनले आयोजना गरेको रियालिटी शोको काठमाडौं, पोखरा, कोहलपुर, धनगढी, बुटपल, इटहरी, भापा, विरांज र नारायणघाटमा अडिसन भएको थियो । अडिसनबाट देशभरिका दुई हजार बढी प्रतिभा सहभागी

थिए । जसमध्ये २७५ जनालाई अडिसनका लागी काठमाडौं बोलाइएको थियो । थुप्रै छनौट चरण पार हुदै टप १२ देखि टप ५ सम्म भोटिङ राउण्डको रूपमा दर्शकको निर्णय (एसएमएस भोट) लाई आधार बनाइएको थियो ।

प्रतियोगीताको अन्तिम ५ प्रतिशर्थीमा धरानकी केबिका खत्री र मनिता राई, हेटौडाका सरोज प्रजा, सुर्खेतका शेखर घर्ता मगर र रामेश्वरी रविता मगर थिए । जसमध्ये सर्वाधिक दुई लाख ७४ हजार ७ सय ७४ भोट प्राप्त गरि सरोजले शीर्ष उपाधि जितेका हुन् । त्यसैगरी दुई लाख १ हजार ४ सय ७७ भोट प्राप्त गरि मनिता राई दोश्रो भइन् । उनले ५ लाख बराबरको एलजि होम एपलाइन्सेस पुरस्कार पाइन् भने १३ हजार ८ सय ३० भोट ल्याइ तृतीय भएका शेखर घर्ता मगरले ३ लाख बराबरको एलजिहोम एपलाइन्सेस प्राप्त गरे । त्यसैगरी, टप १० भित्र परेका अन्य ७ प्रतियोगीलाई ३२ इन्चको एलजि स्मार्ट टिभि पुरस्कार पाएका थिए । प्रतियोगीताका विजेतालाई चौधरी गुप्तका महाप्रबन्धक, नेपाल टेलिभिजनका महाप्रबन्धक, नायव महाप्रबन्धकहरू, निर्णयकलायतले ट्रफि तथा पुरस्कार प्रदान गरेका थिए । प्रतियोगीताको फाइनलमा महेश गोदार, निश्मा धिमिरेलगायतका कलाकारका साथ रियो छमछमी ३ का टप १० स्पर्धीहरूको समेत प्रस्तुति रहेको थियो । प्रतियोगीताको निर्णयकमा अभिनेत्री मिथिला शर्मा, कोरियोग्राफर कमल राई र महेश गोदार थिए ।

नाटकसहित नाटक घर

चर्चित चिनियाँ साहित्यकार लु सुनको कथा 'म्याड म्यान्स डायरीलाई नाट्य रूपान्तरण गर्दै राजधानीमा नयाँ नाटक घर खुलेको छ । मंगलबार 'कुञ्ज नाटक घर'का रूपमा आरम्भ भएको नाटक घरको संरक्षितविद् एवं शताव्दीपुरुष सत्यमोहन जोशी, साहित्यकार/राजनीतिज्ञ प्रदीप ज्ञाली र लेखन कुञ्जका अध्यक्ष कमल ढकालले उद्घाटन गरेका हुन् ।

'नाटक आफैमा अन्तर्राष्ट्रिय भाषा हो, यसलाई बाँसको घरमा यति प्राकृतिक ढंगले प्रस्तुत गरिएकोमा खुसी लाग्यो ।

प्रमुख अतिथि सत्यमोहन जोशीले भने ।

साहित्यकार तथा राजनीतिज्ञ ज्ञालीले कुञ्ज नाम आर्कषक भएको र प्राकृतिक शैलीको नाटक घरले छुटै छाप छोड्ने बताए । घोस्ट राइटिङ नेपालका अध्यक्ष कमल ढकालले नाटक, खाजा र साहित्यको फरक स्वाद दिन काठमाडौंको थापागाउँमा 'लिटरेचर हब' खाजा गरेको बताए । नाटक घरको उद्घाटनसँगै सुरु भएको नाटक म्याड म्यान्स डायरीको निर्देशन चै शंकरले गरेका छन् । नाटकमा सुदाम सिकेको अभियान थिए ।

साथ-साथ बनाउँदै सुमन

साथ-साथ नामक फिल्म बन्ने भएको छ । सुमन धिमिरेको निर्देशनमा बन्ने फिल्मको हालै राजधानीमा प्रेसमिट गरी घोषणा गरिएको हो । फागुन दोस्रो सातादेखि सुटिङ सुरु हुने फिल्मको निर्माता रेशा श्रेष्ठ हुन् ।

नयाँ कलाकारको बहुल्यता रहेको साथ-साथबाट नवयुवा आशिष अर्यालले हिरोका रूपमा डेव्यु गर्दै छन् ।

फिल्ममा आशिषका साथमा सुशील पोखरेल, रेशा श्रेष्ठ, भेराज खत्री, किरण थापालगायतका कलाकारले अभियान गर्नेछन् । निर्देशक सुमनले आफूले फिल्म राम्रो बनाउन निर्माता मिहिनेत गर्ने बताएका छन् । प्रेम कथानक फिल्मका लागि आफूले धेरै समयदेखि तयारी गरेको उनको दाबी छ । शिव ढाकालले खिच्ने फिल्मको कथा सुशील पोखरेलले लेखेका हुन् । फिल्ममा एनबी महर्जनको द्वन्द्वनिर्देशन, रूपेश बास्कोटाको संगीत र रामजी लामिछानेको कोरियोग्राफी रहेको हुनेछ । साथ-साथ ०७५ को माघ १ गते रिलिज गरिएका छन् ।

आयो सुनकेशरीको टिजर

हरर जनराको सुनकेशरी फिल्मको टिजर सार्वजनिक गरिएको छ । अभिनेत्री ऋचा शर्माले निर्माण गरेको फिल्मको आधा मिनेट लामो टिजर तर्साउने र रहस्यमय लादछ । अर्पण थापाको लेखन र निर्देशनमा बनेको फिल्म जेठ ११ मा प्रदर्शन हुनेछ । सम्पूर्ण सुटिङ अस्ट्रेलियामा गरिएको फिल्ममा ऋचा स्वयं, रवीन्द्र भा, सन्नी ढकाललगायतले अभियान गरेको छन् । कथा र प्रस्तुतिमा नौलो प्रयोगस्वरूप हरर फिल्म निर्माण गरेको ऋचा बताउँछन् । फिल्मको

कार्यकारी निर्माता मनोज अधिकारी हुन् भने निर्मातामा भीम न्यौपाने, शर्मिला सापकोटालगायत छन् । ऋचा शर्मा फिल्मका साथमा बिजी इन्टरटेनमेन्ट, दी पिक पिक्चर्स र थर्ड आई पिक्चर्सको प्रस्तुति रहेको सुनकेशरीअधि ऋचाले भिसा गर्न र आधा लम्ब निर्माण गरेकी थिइन् ।

ओमानमा सिरनुपानी

वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीलाई लक्षित गरी सिस्तुपानी नेपालले सञ्चालन गरेको 'दुई थोपा हाँसो' कार्यक्रमको तेस्रो शृङ्खला ओमानको राजधानी मरक्टमा सम्पन्न भएको छ । श्रमिकलाई कार्यस्थलमै पुगेको जनवेतानामूलक सन्देशसहित स्वास्थ्य परामर्श एवं मनोरञ्जन दिन तीन वर्षदेखि कार्यक्रम सञ्चालित छ । कार्यक्रमको तेस्रो शृङ्खला सिस्तुपानी नेपाल र गैरआवासीय नेपाली संघले आयोजना गरेको हो । सम्बन्धित देशका राजदूतावासले कार्यक्रमको संयोजन गरेका छन् । श्रमिकहरू क्याम्पमै पुगेको निःशुल्क सञ्चालन गरिएको कार्यक्रमलाई सफल बनाउन नेपाल पर्यटन बोर्ड, नेपाल राष्ट्र बैंक, स्वास्थ्य बिमा बोर्ड तथा ग्लोबल आइएमई बैंकले सहयोग गरेका छन् । सिस्तुपानी नेपालका अध्यक्ष तथा व्यायकार लक्षण गाम्नागे, उपाध्यक्षद्वय कवि अर्जुन परातुरी र कलाकार मनोज गजुरेल, महासवित ठंक आचार्य, जनस्वास्थ्य विशेषज्ञ एवं लेखक डाक्टर रवीन्द्र समीरसहितको टोलीका साथै स्थानीय प्रस्तोताले अभियानमा भाग लिएका छन् ।

चैत २ मा डेस्टिनेशन काठमाडौं

स्वर्गीय निर्देशक दीपक रायमाझी निर्देशित अन्तिम फिल्म 'डेस्टिनेशन काठमाडौं' दर्शकमाझ आउने भएको छ । निर्माता शरद अधिकारीले 'डेस्टिनेशन काठमाडौं' आगामी चैत २ गते देखि देशव्यापी प्रदर्शन हुने जानकारी दिएका छन् । भफ्टे ७० प्रतिशत सुटिङ सकिएपछि निर्देशक रायमाझीको अकस्मात् निर्धन भएकाले फिल्मको बाँकी काम लामो समय रोकियो । केही समयपछि अर्का निर्देशक मध्यसूदन भट्टराईले 'डेस्टिनेशन काठमाडौं'को बाँकी दृश्यको सुटिङ तथा प्राविधिक काम सकेर फिल्म तयार भएको हो । डेस्टिनेशन काठमाडौं निर्देशक रायमाझीको 'ड्रिम प्रोजेक्ट' थिए । फिल्मको माध्यमबाट देशमा पर्यटक भित्राई पर्यटन क्षेत्रको विकासमा योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यबाट प्रेरित भई डेस्टिनेशन काठमाडौं निर्माण गरिएको थियो ।

'हामीले मनोरञ्जनका साथै पर्यटन क्षेत्रको विकासमा पनि केही टेवा पुऱ्याउने लक्ष्यले यो फिल्म सुरु गरेको हाँ' निर्माता अधिकारी भन्न, 'विविध बाधा अड्चनबाट जुँडै निर्माण पूरा भएको छ । अब चैत २ गते देखि प्रदर्शनमा आउँदै छ ।' फिल्मले मनोरञ्जनका साथै पर्यटन क्षेत्रको विकासमा समेत योगदान दिने विश्वास उनको छ ।

अमेरिका, अस्ट्रेलियालगायतका केही देशमा विशेष प्रदर्शनी गरिएकाले फिल्ममा दिलीप रायमाझी, भरना थापा, अस्ट्रेलियन अभिनेत्री सहारा मावडे, केशव भट्टराई, विक्रम मल्ल ठकुरी, रवि गिरी, विकास चापागाई, रश्मी भट्ट, रोशनी सापकोटाका साथै बालकलाकार सुजेश अधिकारी, सत्यम् अधिकारी र युनिशा लामिछानेले अभियान गरेका छन् ।

कपरेट

रूपन्देहीको खेरेनीमा

एनआइसी एसियाको शाखा

एनआइसी एसिया बैंकले रूपन्देहीको देवदह नगरपालिका खेरेनीमा शाखा विस्तार गरी कारोबार सुरु गरेको छ । देवदह नगरपालिकाका भेयर हिरावहादुर खत्रीले खेरेनी शाखा उद्घाटन गरेका थिए । शाखा सञ्चाल, पुँजी संरचना, वासलाल आकार, ग्राहक सञ्चालका आधारमा एनआइसी एसिया निजी क्षेत्रको अग्रणी बैंकमध्येमा परेको छ । बैंकले हाल नेपालभर १७९ शाखा र १७२ एटिएम एवं ४ एकस्टेन्सन काउन्टरबाट ग्राहकलाई सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

सम्भावित बजार क्षेत्रमा ग्राहकलाई सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले अन्य स्थानमा पनि छिड्दै थप शाखा विस्तारको तयारी भइरहेको बैंकले जानाएको छ ।

लालबन्दीमा सिद्धार्थ बैंकको शाखा

